

”Det är ett enormt mörkertal”

LÄNET. I samband med det internationella Me too-upproppet hösten 2017 skrev omkring 2000 kvinnor inom akademien i Sverige på branschens eget upprop: Akademiupproppet. Efter det har fyra universitet valt att satsa resurser på att ta reda på hur situationen för kvinnliga studenter och anställda vid Sveriges universitet och högskolor faktiskt ser ut – för att sedan se till att göra skillnad. Umeå universitet är inte med i nuläget.

– Vid Me too-upproppet blev det uppenbart för de flesta, att här har vi efter 30 års förebyggande arbete misslyckats kapitalt, säger Fredrik Bondestam, föreståndare vid Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet.

KTH, Karolinska institutet, Malmö universitet och Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet startade våren 2019 ett samverkans- och forskningsprogram om sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet. Programmet fokuserar på hur svensk högskolesektor gemensamt kan förbättra arbets- och studiemiljön på lärosätena. Alla lärosäten får gå med i programmet, men Umeå universitet är i dagsläget inte med.

Till en början samlar man in hur situationen ser ut i dag, arbetet kommer sedan att fortsätta proaktivt med att göra om arbets- och studiemiljöer så att erfarenheter av sexuella trakasserier inte förekommer.

– Vi har gjort en stor undersökning där vi skickat ut en enkät till 125 000 personer, vilket innebär att vi frågat var fjärde verksam student och anställd i hela svenska högskolesektorn, vad de har för upplevelser kring utsatthet av sexuella trakasserier. Vi sitter och sammanställer enkätsvaren just nu, säger Fredrik Bondestam.

Inom studien har de valt att analysera och sammanställa enkätsvar, i stället för att begära ut samtliga anmälningar gällande sexuella trakasserier vid de 38 universiteten och högskolorna.

– Vi skickade ut enkäten i samverkan med SCB för att få en statistiskt tydlig bild av hur

Fredrik Bondestam, föreståndare vid Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet. FOTO: PRIVAT

det ser ut. När man senast gjorde en studie där man tittade på hur många anmälningar som kommit in till lärosätesledningarna visade det sig vara så få att det var svårt att göra analys av materialet. Det har alltid varit en väldigt låg anmälningsbenägenhet.

Finns det ett mörkertal kring hur många som utsätts för sexuella trakasserier inom akademien?

– Ja, det är alldeles uppenbart om man tittar på internationell forskning, där man ser att var fjärde studerande kvinna har blivit utsatt för sexuella trakasserier under det senare året, säger Fredrik Bondestam och fortsätter:

– Utan att gå händelserna i förväg ser vi siffror i Sverige som absolut inte är lägre än så. Det blir ett enormt mörkertal om man ska använda anmälningsgrad som ett mått på utsatthet i den här sektorn.

Vad beror det på att man inte vågar anmäla?

– Det handlar om mängder av olika saker. Det kan vara att man inte litar på att man kommer att bli lyssnad på, inte får det stöd man behöver och att man kan bli utsatt på nytt. Det

kan också vara att man skyddar andra som är utsatta av samma person, för man är inte säker på om de vill berätta. En del skyddar till och med förövaren för att det är en kollega, säger Fredrik Bondestam och fortsätter:

– Sedan handlar det så klart om makt och beroende, precis som i alla organisationer. Det är klart att det i en hierarkisk organisation som är ganska manligt kodad, som akademien är, där får det här ganska stora konsekvenser för enskilda som utsätts, men också för hela arbetsgruppen och arbetsmiljön i stort.

Samtliga 38 lärosäten som omfattas av studien kommer i månadsskiftet oktober/november få möjlighet att ta del av sitt eget resultat från studien. Hela rapporten kommer att publiceras i mars 2022.

– Då hoppas vi att fler lärosäten kommer att ansluta sig till samverkansprogrammet för att vi tillsammans ska kunna förebygga sexuella trakasserier och utsatthet, säger Fredrik Bondestam.

EVELINA LINDFORS
ELIN TURBORN
JOSEFIN ISAKSSON

rar tillräckligt när någon gör en anmälan om sexuella trakasserier?

– Ja, vi följer den handlägningsordning som vi har och agerar därefter. Allting är enskilda unika fall och man måste hantera allting på det sättet också, men vi har en handlägningsordning som vi följer naturligtvis. Det leder alltid fram till någon form av arbetsmiljöhantering.

Efter VK:s granskning om sexuella trakasserier i våras gick Umeå universitet ut på sin egen hemsida och skrev att universitetet tar avstånd från trakasserier. I texten uppmanade universitetsledningen studenter och anställda att direkt anmäla om någon upplevt sig trakasserad.

Blir det dubbla signaler att gå ut och säga det samtidigt som män

blir anmälda upprepade gånger, utan åtgärd?

– Vi har nolltolerans mot trakasserier överhuvudtaget och om det händer någonting så ska man anmäla, självklart. Men sen igen, det handlar ju om vad man har att utreda från, vad har man för grund och vad kan man få ut av varje enskilt fall. Det är det som avgör vilket beslut som tas i slutändan, säger Hans Adolfsson och fortsätter:

– När det gäller anmälningar av sexuella trakasserier ska den som utsatts ha uppmärksammat den som utsätter att det här är ett oönskat beteende. Det är ofta det som gör att utredningarna landar i att det inte går att klarlägga att det rör sig om sexuella trakasserier. Här ligger det tyvärr ett ansvar på den som utsätts.

EVELINA LINDFORS
ELIN TURBORN
JOSEFIN ISAKSSON

Det här är satsningen

✓ Till följd av Me too lanserades forsknings- och samverkansprogrammet i **mars 2019**.

✓ De som tagit initiativ till det är KTH, **Karolinska institutionen, Malmö universitet** och **Nationella sekretariatet för genusforskning** vid Göteborgs universitet.

✓ Fokus ligger på hur svensk högskolesektor gemensamt kan förbättra arbets- och studiemil-

jön genom att arbeta mot sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien. Samtliga 38 högskolor och universitet som är kopplade till Sveriges universitets- och högskoleförbund är inbjudna att medverka i programmet.

✓ Första steget i forskningsstudien är att **kartlägga förekomsten av sexuella trakasserier inom akademien** och det andra

steget är att utifrån resultatet kunna starta olika **forsknings- och förändringsprojekt**.

✓ I mars 2022 kommer en rapport med resultatet från den stora studien där var fjärde verksam student och anställd vid lärosätena fått svara på sina upplevelser av sexuella trakasserier.